

4. Translate :

Reversus ille, eventus belli non ignorans, unum, quod cohortes ex statione et praesidio essent emisse, questus, ne minime quidem casu locum relinquere debuisset, multum fortunam in repentino hostium adventu potuisse indicavit; multo etiam amplius, quod pene ab ipso vallo portisque castrorum barbaros avertisset. Quarum omnium rerum maxime admirandum videbatur, quod Germani, qui eo consilio Rhenum transierant, ut Ambiorigis fines depopularentur, ad castra Romanorum delati optatissimum Ambiorigi beneficium obtulerint.

5 Parse *id animum advertit* in (1); *perfugissent*, *poposcit* in (2); *belli gerendi* and *nascuntur* in (3); *essent emissae* and *debuisset* in (4).

Annotate "triplicem aciem," "pagi," "pecunia," "cohortes," "Ambiorigi."

8.—CICERO AND SALLUST, A.

1. Translate :

Quamquam quid loquor? Te ut ulla res frangat? tu ut umquam te corrigas? tu ut ullam fugam meditare? tu ut ullum exsilium cogites? Utinam tibi istam mentem dii immortales duint! tametsi video, si mea voce perterritus ire in exilium animum induxeris, quanta tempestas invidiae nobis, si minus in praesens tempus, recenti memoria scelerum tuorum, at in posteritatem impendat. Sed est mihi tanti, dummodo ista privata sit calamitas et a reipublicae periculis sejungatur. Sed tu ut vitis tuis commoveare, ut legum poenas pertimescas, ut temporibus reipublicae cedas, non est postulandum.—*In Catilinam.*

2. Translate :

Nunc, ut a me, patres conscripti, quamdam prope justam patriae querimoniam detester ac deprecere: percipite, quæ dicam, et ea penitus animis vestris mentibusque mandate. Etenim si mecum patria, quæ mihi vita mea multo est carior, si cuncta Italia, si omnis respublica sic loquatur: M. Tulli, quid agis? Tunc eum, quem esse hostem compexisti, quem ducem belli futurum vides, quem expectari imperatorem in castris hostium: sentis, auctorem sceleris, principem conjurationis, evocatorem servorum et civium perditorum, exire patiere, ut abs te non emissus ex Urbe, sed immissus in Urbem esse videatur?—*In Catilinam.*

3. Translate :

Ea tempestate mihi imperium populi Romani multo maxime miserabile visum est: cui quum ad occasum ab ortu solis omnia domita armis paterent; domi otium atque divitiarum, quæ prima mortales putant, adfluerent; fuere tamen cives qui seque remque publicam obstinatis animis perditum irent. Namque, duobus senati decretis, ex tanta multitudine neque premio inductus conjurationem patefecerat, neque ex castris Catilinae quisquam omnium discesserat: tanta vis morbi, uti tabes, plerosque civium animos invaserat.—*Bellum Catilinarium.*

4. Translate :

Eisdem ferè temporibus in Gallia citeriore atque ulteriore item in agro Piceno, Bruttio, Apulia, motus erat. Namque illi, quos antea Catilina dimiserat, inconsultè ac veluti per dementia cuncta simul agere: nocturnis consiliis, armorum atque telorum portationibus, festinando, agitando omnia, plus timoris quam periculi effecerant. Ex eo numero complures Q. Metelius Celer prætor ex senatus consulto, causa cognita, in vincula conjecerat; item in ulteriore Gallia C. Murena, qui ei provinciae legatus præerat.—*Bellum Catilinarium.*

5. Parse, *duint est mihi tanti*, in (1); *mihi vita*, *exire patiere*, *videatur* in (2). Write notes on *maxime*, *cui*, *duobus decretis* and *tabes* in (3); and on the proper names in (4).

9.—VIRGIL, A.

1. Translate :

progeniem sed enim Troiano a sanguine duci audierat, Tyrias olim quæ verteret arces; hinc populum late regem belloque superbum venturum excidio Libyæ: sic volvere Parcas. id metuens veterisque in mor Saturnia belli. prima quod a Troiam pro caris gesserat Argis:— nequum etiam causæ irarum sævique dolores exciderant animo; manet alta mente repostum iudicium Paridis spreteque iniuria formæ. et genus invisum, et rapti Ganymedis honores:—

2. Translate :

veniet lustris labentibus ætas, cum domus Assaraci Phthiam clarasque Mycenæ servitio premet ac victis dominabitur Argis. nascetur pulchra Troianus origine Caesar, imperium Oceano famam qui terminet astris, Iulius. a magno demissum nomen Iulo. hunc tu olim caelo, spoliis Orientis onustum, accipies securâ; vocabitur hic quoque votis.